

CHP umut oran

**T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na
gönderilmek üzere**

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne

İSTANBUL

Konu: Kanal İstanbul projesinin son şekli verilen Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED raporuna itiraz

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ve İstanbul Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün web sayfasında 23.12.2019 tarihinde yayınlanan bilgiyle, Kanal İstanbul Projesinin Son Şekli Verilen ÇED Raporu'nun kabul edildiği anlaşılmaktadır.

24. Dönem İstanbul Milletvekili iken de Kanal İstanbul'un yaratacağı sorunları TBMM gündemine taşımış bir siyasetçiyim. 10 ve 12 Mayıs 2013 tarihinde TBMM Başkanlığına sunduğum 7/23994 ve 7/24429 esas numaralı yazılı soru önergelerim dönemin Başbakanı tarafından maalesef yanıtız bırakılmıştı. Bugün ise 1595 sayfalık ÇED raporunu okudum ve taşıdığım kaygıların ne kadar haklı olduğunu bir kez daha gördüm. Bu nedenle Kanal İstanbul ile ilgili söz konusu ÇED raporuna 34 madde altında topladığım aşağıdaki ayrıntılı itirazlarımı sunuyorum:

- 1- Dünyada, mevcut doğal ve işleyen bir boğaz var iken buna paralel, insan yapısı, alternatif bir kanal örneği var mıdır? Halen İstanbul Boğazından günde, 130-140 ticaret gemisi, Montrö Antlaşmasına göre geçiş ücreti ödmeden geçme hakkı söz konusu iken bitmesi durumunda **İstanbul Kanalından niçin paralı geçiş yapsın?**
- 2- ÇED raporunun 6-28 sayılı bölümünde Montrö Antlaşmasına üstünkörü biçimde atıf yapılmış. Kanalın gerçekleşmesinin, sadece Türk Boğazlarından geçişi düzenlemeyen aynı zamanda Karadeniz-Marmara ve Çanakkale bölgesinde bir güvenlik rejimi de tesis eden, **Montrö Sözleşmesine** etkisi için neden sadece Eski Danıştay Üyesi, Deniz Ulaştırması Genel Müdürü Ali Kurumahmut'un görüşü ile yetinilmiştir? **Bu konuda Dışişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve/veya Genelkurmay Başkanlığından görüş alındı mı, alınmadıysa neden?** Ulusal savunmamızla doğrudan ilgili bir konuda bunu yapılmamasının yaratacağı vahim sonuçlar nasıl önlenebilecektir?
- 3- Kıyıdaş olmayan devletlere ait savaş gemileri Kanal İstanbul yoluyla Karadeniz'e çıkabilecek mi? Montrö Sözleşmesinin omurgası olan Türk Boğazlarının bütünlüğünü bozarak, değiştirebilecek süreçlere karşı bir planınız var mıdır?

umut oran

- 4- ÇED raporunda, “Uğraksız olmayan bir geçişin Kanal İstanbul yoluyla yapılmasının zorlanması ve önemle tavsiye edilmesi, Boğazlardan denizden geçiş ve ulaşım özgürlüğü ilkesinin açık bir ihlali olacaktır” denilmesi karşısında yabancı bayraklı bir gemi ücretsiz Boğaz geçişi dururken neden ücreti karşılığında Kanal İstanbul’dan geçecek, bu konu neden açıklanmıyor?
- 5- Söz konusu kanal, Doğu Trakya’nın ekolojisini ne şekilde değiştirecektir? Kaybedilecek tarım arazisinin yıllık getirisi hesap edilmiş midir? Bu devasa projede alt yapı gereksinimleri nedeniyle **kaç ağaç kesilecektir?**
- 6- Boyu 45 kilometre, genişliği en dar yerinde 275 metre ve 20,75 metre derinliğinde olan içi su, etrafı beton dolu bir hacmin, beklenen büyük Marmara depreminde deniz dibinde fay kırılmasıyla oluşacak enerjiden ne şekilde etkileneceği; bölgede yaratılan jeolojik değişikliğin bu kanal ve civarında oluşturulacak yerleşim birimleri üzerindeki etkisi modellenmiş midir? Raporda belirtildiği gibi **deprem ve tsunami anında** kanaldan geçiş eşzamanlı olarak nasıl kapatılacaktır? Deprem veya tsunami esnasında kanalda geçiş yapmakta olan gemilerin-yolcuların güvenliği nasıl sağlanacaktır?
- 7- “Deprem Riskleri Raporu” olarak hazırlanan ÇED Raporu Ek-16’nın içeriği nedir, bu rapor neden açıklanmıyor?
- 8- Tuzluluk nedeniyle Karadeniz’den Marmara’ya doğru, saatte 8 kilometreden daha büyük bir hızla akacak yeni satıh akıntısı gerek Marmara ve gerekse Batı Karadeniz’de yaratacağı hidrografik etkiler ile eko sistem dengesi üzerindeki olumsuz etkileri modellemeler yapılarak irdelendi mi? İrdelendiyse bu akıntının, Karadeniz’de hakim kuzeyli rüzgarların da etkisi ile artacağı ve Tuna Havzası nedeniyle halen Karadeniz’in en kirli bölümünü teşkil eden **(Tuna deltası) Batı Karadeniz’in kirli satıh sularını Marmara’ya taşıyarak** ve zaten çok kirli olan Marmara’daki kirlenmeyi kat be kat artırması tehlikesi yok mudur?
- 9- Genişliği en dar yerinde 275 metre ve 20,75 metre derinliğinde olan Kanalda herhangi bir gemi batması veya 1979’da yaşandığı gibi Independenta benzeri bir süper tanker günlerce yanarsa, **Boğaziçi’nden çok daha dar olan bu kanalda kazaya nasıl müdahale edilecek, gemi enkazları nasıl kaldırılacaktır?** Acil durum prosedürleri oluşturuldu mu? Römorkörlerin ve kılavuz kaptanların planlanmış olması örneğin dümeni kilitlenen 340 metre boyundaki bir konteyner gemisinin kaza yapmasını tek başına önleyebilecek midir? Demirleme havzaları için kaç adet anti-kirlilik kiti bulundurulacaktır?
- 10- Batı İstanbul’u bir adaya çevirecek bu proje kabaca 5-6 milyon insanın bir kısmının **doğal felaket veya radyoaktif serpinti durumunda** tahliyesi gerektiğinde doğuda iki köprü ve Marmaray tüneline; batıda bu kanal üzerinde kurulacak köprülere mecbur kalınması halinde bu felaket durumunda **tahliye nasıl gerçekleşecektir?** ÇED raporunda bu konuya neden yer verilmemiştir?
- 11- Batı İstanbul adasının tüm dış lojistiğinin doğudan ve batıdan birkaç köprüye bağımlı kalmasının yaratacağı zafiyet neden ÇED raporunda irdelenmedi?

umut oran

- 12- Kurulacak iki beton santrali 24 saat yılda 320 gün çalıştığında 15 milyon m³ beton üretimi gerçekleşecek, ancak **proje için toplamda 66,6 milyon metreküp beton kullanılacağı doğru mudur?** 5 katlı 10 daire bir bina kabaca İnşaat Mühendislerine göre 450 m³ beton ile yapılabiliyor ise 66.6 milyon m³ beton ile **İstanbul'a 148 bin yeni bina yani 1 milyon 480 bin adet bağımsız bölüm, daire yapılamaz mıydı?** Bu kadar betonla Fatih'ten Avcılar'a kadar kent yeni baştan inşa edilerek, depreme karşı hazırlık yapılamaz mıydı?
- 13- Kanal İstanbul'un hafriyat işleri sırasında **İstanbul'un 30 yıllık molozu** çıkarılarak taşınacağı hesabı doğru mudur?
- 14- Arnavutköy ve Kemerburgaz'da açılacak taş ocakları ormanlık alana zarar vermeyecek mi?
- 15- Proje nedeniyle **TEM otoyolunda** aktif olarak günlük olarak **816 ağır taşıtın** dahil olması, otoyola bağlantı yolları açsanız bile geçiş yapılacak yerleşim yerlerindeki vatandaşın hayatını zora sokmayacak mı? **Trafik terörü estiren hafriyat kamyonlarının** hızları mekanik olarak sabitlenecek mi, konum ve hızları GPS ile takip edilecek mi?
- 16- Kanal İstanbul projesi nedeniyle ortalama deniz seviyeleri de değişmektedir. Karadeniz'deki seviyenin 5 cm kadar düşebileceği ve Marmara Denizi'nde ise yaklaşık 2 cm artış (bölgesel olarak 3 cm'ye kadar) olabileceği belirtilmektedir. Küresel ısınmanın sonuçlarıyla birlikte **deniz yükselmesi** İstanbul'da boğaz kıyısındaki ikamet edenlerin yaşamlarına nasıl etki edecektir? Yaratacağı olumsuzluğu nasıl gidereceksiniz? **İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerine bu konuda hangi yardımları yapacaksınız?**
- 17- Bu örnekleme yaklaşık %12 mertebesinde fazla suyun Karadeniz'den Marmara Denizine girişine tekabül etmektedir. Bu oransal olarak büyük bir değişiklik değil midir? Bu değişim İstanbul'un günlük yaşamına, Marmara Denizindeki ekosisteme, canlılara olumsuz yansımaya mı? **Deniz suyunun küresel ısınmanın da etkisiyle 1,65 metre yükselecek olması** İstanbul'u olumsuz etkilemeyecek mi?
- 18- Çanakkale Boğazı için yapılan Hidrodinamik model çalışması sonucunda, **Karadeniz'den Marmara Denizi'ne**, güncel durumdaki akımın yaklaşık % 12 üzerinde olan **20 km³/yıl fazla akım olacağı** saptaması ne anlama gelmektedir? Söz konusu akım artışının yarattığı yıllık 20 km³'lük fazladan akışın **Ege Denizine ve dolayısıyla Çanakkale, Balıkesir, İzmir'e etkileri ne olacaktır**, bu yönde niçin çalışma yapılmadı?
- 19- Yaklaşık 5-6 milyon insanın yaşayacağı, yeni Batı İstanbul adasının doğal kaynakları, başta su olmak üzere adayı beslemeye yetecek midir? Aşama aşama inşa edilmekte olan Melen Projesi ile yıllık toplam 1,08 Milyar m³ suyun İstanbul'a iletilmesinin mümkün olacağı sonucuna nasıl ulaştınız? **Melen baraj gövdesinde çatlak varken burada nasıl su tutulacak ve aktarılabilir?**
- 20- Küçükçekmece ve Avcılar'ın atıksuları, projenin inşa edileceği noktada artırılarak derin deniz deşarjı sağlanıyordu. ÇED raporunda 500.000 m³/gün kapasiteli arıtma tesisleri planlandığını belirtiyorsunuz, bu arıtma tesisini kim yapacak? **Avcılar ve Küçükçekmece halkının mağduriyetini nasıl önleyeceksiniz?**
- 21- Kanal projesi inşaat aşamasına geçerse **23 milyon metrekare orman alanı, 45 kilometre uzunluğunda ve ortalama 150 metre genişliğinde 136 milyon metrekarelik çok verimli tarım ve orman alanı yok edilmiş olmayacak mı?**

umut oran

- 22- ÇED raporunda, “Projeden etkilenecek tarım arazilerinin miktarı ve bina/yapıların sayısı, projenin inşaat aşamasından önce yapılacak harita ve kamulaştırma işlemleri sırasında belirlenecektir. Eldeki mevcut veriler temelinde, mülkiyet düzenlemesi gerektiren yerlerde hangi tür taşınmazın etkilenebileceği **hakkında kesin bilgi verme olanağı yoktur**” denilmesi projenin halen birçok eksiği bulunduğunu göstermiyor mu? Bu saptama karşısında **proje için 75 milyar TL maliyet açıklanmış olması kamuoyunu yanıltmıyor mu? Bu durumda proje maliyeti 75 milyar TL’nin çok üzerine çıkmayacak mı?**
- 23- Tayakadın’da benzer deneyimler yaşayıp havaalanı inşaatında çalışmak durumunda kalan çiftçilerin **işçi olarak çalışmaya ayak uyduramadıkları ve işten ayrılmak zorunda kaldıkları** bilgisi de ÇED raporunda paylaşılmıştır. Bu nedenle, proje nedeniyle kaybedilecek tarım ve mera alanlarındaki istihdamın kaybedilmesini engellemeye yönelik çalışma yapıldı mı? Ortaya çıkacak etki konusunda ilgili kurum/kuruluşlarla kırsal faaliyetleri teşvik etmeye yönelik projeler geliştirildi mi? Örneğin kaybedilen tarım arazileri ve mera alanları yerine alternatif tarım ve meralar sağlanarak bu sektörlerdeki istihdam kaybı önlenemez mi? Veya il genelinde tahribata uğramış mera alanları ıslah edilerek kullanıma açılmaz mı, bunların hangisi yaptınız?
- 24- İnşaat faaliyetleri için yaklaşık 6 şantiye sahasının kurulması ve **yaklaşık 10.000 işçinin çalışması öngörülmektedir**. Bunların ne kadarlık kısmı evi arazisi elinden alınarak başka bölgeye gitmeye zorlanacak bu bölgenin insanlarından karşılanacak?
- 25- Kamulaştırma bedellerinin tanzim edilmesi ve gerekmesi durumunda yeniden yerleşim uygulamalarının gerçekleştirilmesinde, ulusal mevzuatların yanı sıra uluslararası finans kuruluşlarının (IFI) standartları da dikkate alınacak mıdır, bunlar hangi kuruluşlardır, isimleri nelerdir?
- 26- Kanal İstanbul Projesi kapsamında 440 adet mera, yaylak, kışlak vasıflı taşınmazından **418 adet (13.437.022,67 metrekare) taşınmazın mera niteliği kaldırılmıştır**. 22 adet mera nitelikli taşınmazın tapu kaydında tescile engel tedbir ve davalı takyidat bulunduğundan çalışmalar henüz sonuçlandırılmamıştır. Bu kapsamda, alternatif mera alanlarının ve/veya hayvancılık faaliyetlerine ilişkin örneğin yem desteği gibi desteklerin sağlanması neden sağlanmıyor?
- 27- Kanal İstanbul Projesi’nin, proje ve etki alanındaki hayvancılık faaliyetlerine olabilecek etkileri, riskler ve bu etkileri azaltmaya yönelik tedbirler ayrıca detaylı olarak SED raporunda (ÇED Raporu Ek-36) irdelendiği belirtilmektedir. Özellikle **Arnavutköy’de tarımla uğraşan vatandaşları** yakından ilgilendiren söz konusu Ek-36’daki tedbirler nelerdir?
- 28- Karaburun’da geçimini balıkçılıktan sağlayanların hanelerin sayısı 300’ü bulmaktadır. Proje’nin inşaat ve işletme aşamasına geçilmesi halinde denizdeki faaliyetlerden etkilenecekleri, balıkçılık yapmaya şu an avlandıkları alanlarda devam edemeyecekleri belirtilmektedir. Değerlendirme çalışmalarına sadece teknesi olanlar değil, tayfalar gibi balıkçılıktan gelir elde eden diğer gruplar da dâhil edilerek, proje nedeniyle balıkçıların nasıl etkileneceği, gelir kaybı yaşayıp yaşamayacakları konusunda ek bir çalışma neden yapılmadı, **balıkçıların gelir kaybı yaşamamaları için** hangi önlemler alınacaktır?

umut oran

- 29- Gezi Teknesi Navigasyon Kuralları'na (R13) göre; **Balıkçı tekneleri, turizm botları, küçük yat tekneleri ve Kanal İstanbul'un içinden geçen feribotların gezinmesi yasak** mı olacak?
- 30- Gemi Akış Simülasyon çalışmasına göre mevcut sayının 2 katından fazla gemi gelmesi öngörüldüğüne göre **Küçükçekmece Nükleer Araştırma Merkezi** ve Kanal İstanbul'un uyumluluğunu kontrol etme amacıyla ayrı bir **risk çalışması** yapıldı mı, yapıldıysa içerik ve sonucu nedir?
- 31- İnşaat alanını koruyabilmek için yüklenici tarafından silahsız güvenlik güçleri istihdam edilecek ve bu uygulama, Projenin hizmete açılmasına kadar devam edecek, İşletmenin kabulünden sonra, tesis, Yatırımcı tarafından istihdam edilen silahlı özel güvenlik ile mi korunacak? Yatırımcının Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaması durumunda söz konusu **silahlı güvenlik personeli yabancı uyruklulardan mı teşkil edilecektir?**
- 32- Yapılan etki değerlendirme çalışmaları sırasında proje güzergahı ve etki alanı içerisinde 1 arkeolojik alan ile 1 tarihi köprü ile 50 tescilli arkeolojik alan veya tarihi alanın var olduğu saptanmıştır. Bu alanlarla ilgili olarak ÇED Raporu Ek-2.2.7.'de sunulan İstanbul 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü kurum görüşünde belirtilen iş ve işlemler nelerdir? Söz konusu ek raporun içeriği nedir?
- 33- Bölgeye yaşanacak işgücü akımının, toplum için potansiyel faydalar sağlayabileceği belirtilen raporda; bölgede yaşayan halkın mevcut sosyo-kültürel dinamiklerinden dolayı yabancı işçilerin gelmesinden rahatsız olması, **hırsızlık, fiziksel saldırılar, cinsiyete dayalı şiddet, insan ticareti, alkol ve uyuşturucu kullanımı, kaçakçılık vb. gibi suç hareketlerinde artış, trafiğin yoğunlaşması ve kazalarda artış, ulaşım altyapısında ilave yük oluşması** gibi Potansiyel olumsuz etkilerden söz edilmektedir. Bu olumsuzlukların giderilmesi için hangi önlemleri alacaksınız?
- 34- Kapatılan Maden İşleri Genel Müdürlüğü (MİGEM) tarafından projenin yapılması halinde kaynak kaybı olup olmadığı ve mevcut ruhsatları etkileyip etkilemeyeceğini inceleyerek Kanal İstanbul projesi ile şahıs ve tüzel kişiler uhdesinde bulunan kuvars kumu işletme, mermer işletme, 6 adet linyit işletme, alüminyum + kil + kuvars kumu işletme, ruhsat sahalarının projeden olumsuz etkileneneğini saptadığı bildirilmektedir. Saptanan kaynak kaybının devlete toplam maliyeti kaç TL olacaktır?

Yukarıdaki gerekçelerle KANAL İSTANBUL PROJESİNİN YAPILMASINA VE 23 ARALIK 2019'DA SÖZ KONUSU ÇED RAPORUNUN KABUL EDİLMESİNE İTİRAZ EDİYORUM. İtirazım hakkında olumlu veya olumsuz yazılı yanıt verilmesini talep ediyorum. Saygılarımla, 27 Aralık 2019

Umut Oran